

INTERNATIONALE AKTIVITETER

FINANSIERING AF JORD

Rundt om i Europa organiserer landbruget sig omkring nye ejerskabsformer. Det EU-finansierede netværk Access to Land arbejder for at modvirke, at jord går tabt for landbruget, mens den unge generation hjælpes ind i landbruget. Access to Land styrker den konkrete viden om adgang til landbrugsjord, opbygger borger- og lokalstøtte til bedre jordadgang og mobiliserer frivillige, organisationer og den generelle offentlighed.

Access to Land har projektpartnere i Frankrig (Terre de Liens), Rumænien (EcoRualis), Spanien (Xarxa de custodia del territori og Rurbans), Belgien (Terre-en-vue), England (Soil Association Land Trust og Real Farming Trust), Tyskland (Regionalwert AG) og Italien (AIAB Lazio).

En ejerskabsmodel går på, at jord og bedrifter erhverves af en fond, som forpagter det til landmænd. Denne fond kan være finansieret gennem aktier. Eksempler på denne model er Biodynamic Land Trust i England, der arbejder for at sikre overkommelig adgang til landbrugsjord for biodynamiske landmænd og De Landgenoten i Holland, startet i 2014 ved finansiering gennem 17 organisationer, der arbejder for at sikre adgang til jord for økologiske landmænd.

Kulturland eG i Tyskland, der ligeledes forpagter jord til biodynamiske landmænd, opfordrer desuden borgere til at tage ansvar for deres andel af tysk landbrugsjord gennem køb af aktier, således at jorden ejes i fællesskab af borgerne (hvilket pr borger svarer til 0.2 hektar jord).

Bioboden i Tyskland fungerer på samme måde som Kulturland men forpagter jord til økologiske landbrug.

En anden ejerskabsmodel går på, at jord og bedrifter erhverves som et andelsforetagende. Det kan være samarbejde med borgere eller andre interessenter, der erhverver anparter i jord og bedrifter. Et eksempel på det er Campi aperti – Accosso alla terra i Italien, der faciliterer adgang til jord ved at forbinde økologiske landmænd, der i fælleskab erhverver jorden sammen med lokale med-producenter – borgere med interesse i lokalsamfundet.

En tredje model er delelandbrug, hvor den unge generation af landmænd enten lejer staldfaciliteter hos en eksisterende landmand eller går sammen i driftsfællesskaber og forpagter jord.

I Spanien arbejder Rurbans – School of Shepherds for at opbygge lokale samarbejdsnetværk mellem yngre landmænd eller yngre og ældre landmænd for således at fremme adgangen til jord for unge økologiske fåreavlere.

I USA samler Land Trust Alliance 1100 lokale jordfonde. Jordfondene tilbyder en permanent garanti for, at jorden ikke vil blive bebygget. En servitut på en grund, som indeholder levesteder for sjældne dyrearter kan forbyde enhver bebyggelsesudvikling, mens en servitut på en gård kan tillade fortsat landbrug og udbygning af yderligere landbrugsstrukturer. En servitut fra en jordfond kan være afgørende for at videreføre jorden til næste generation. Ved at påføre jorden servitutter sænkes markedsværdien, hvilket igen sænker jordafgifter, der gør det lettere økonomisk for den næste generation af landmænd at komme ind i landbruget.

INTERNATIONALE AKTIVITETER

INVOLVERING AF BORGERE

Der findes forskellige eksempler på, hvordan borgere involveres i landbruget rundt om i Europa.

CSA-modellen 'community supported agriculture' er en fællesskabsorienteret organisering af landmænd og borgere. Borgere støtter de lokale landmænd direkte ved at betale på forhånd mod, at landmændene leverer ugentlige eller månedlige leverancer i høstsæsonen.

En CSA-model sikrer både landmanden kapital til produktionsopstart og afsætningsmuligheder. Borgerne sikres lokale råvarer, som de kender oprindelsen på, og prisen for produkterne reduceres samtidig for borgerne, da udgifter til andre led i distributions- og salgskæden skæres væk. Hvor meget borgerne involveres kan variere men de økonomiske risici deles mellem landmand og borgere. I nogle CSA-modeller betaler borgerne blot, mens de i andre deltager i driftsmøder og arbejdsdage.

CSA-konceptet er oprindeligt udviklet i Japan (teikei) og Schweiz i 1970'erne. I 1980'erne blev det etableret i flere europæiske lande og USA. Siden 2000 er det blevet udbredt i mange lande – også igennem netværk. I Tyskland forbindes landmænd og borgere gennem Solidarische Landwirtschaft, mens der også findes netværk i Belgien (Groupes d'achat solidaire de l'Agriculture paysanne), Italien, (Gruppi di Acquisto Solidale), Frankrig (Association pour le Maintien de l'Agriculture Paysanne) Portugal (Reciproco), Schweiz (Fédération romande d'agriculture contractuelle de proximité), Kroatien (Grupa solidarne razmjene) og Rumænien (Asociația pentru Susținerea Agriculturii Țărănești).

I Norge, hvor der på nuværende tidspunkt er 63 CSA-landbrug, forbinder den økologiske forening Oikos landmænd og borgere interesseret i CSA-konceptet ligesom de udbyder opstartskurser.

I 2008 blev det internationale netværk for CSA, URGENCI, grundlagt. URGENCI er det førende netværk for promovning og opbygning af CSA-modeller i landbruget på verdensplan.

I USA forbinder foreningen LocalHarvest landmænd og borgere i CSA-ordninger, som der findes mere end 4000 af i landet. LocalHarvest tilbyder CSA-landmænd CSAware, som er en software, der hjælper CSA-landmænd til at køre deres virksomheder mere gnidningsfrit. Softwaren assisterer CSA-landmænd med at planlægge deres høst og leverancer, administrere afsætningssteder samt holde øje med deres bundlinje. Softwaren gør ligeledes onlinebestilling nemt for CSA-medlemmerne.

The Soil Association har udgivet en manual til, hvordan en CSA-model kan bygges op, der henvender sig til både landmænd, borgere og græsrodde (A Share in the Harvest – an action manual for community supported agriculture). Ligeledes har URGENCI udarbejdet en håndbog om CSA-konceptet og hvordan man kommer i gang (European Handbook on Community Supported Agriculture. Sharing experiences).

INTERNATIONALE AKTIVITETER

SOCIALØKONOMISKE ARBEJDSPLADSER

Flere europæiske lande har fokus på sociale landbrug. I Holland og Belgien er sociale landbrug officielt anerkendt og lovmæssigt implementeret. Siden 1990'erne har Ministeriet for Landbrug, Natur og Fødevarekvalitet i samarbejde med Ministeriet for Sundhed, Velfærd og Idræt i Holland bidraget til at fremme sociale landbrug, som er vokset i antal fra 75 i 1998 til 720 i 2006.

Det hastigt stigende antal af sociale landbrug i Holland har afstedkommet oprettelsen af et formelt uddannelsesprogram for landmænd i 2004 og Wageningen Universitet har inkluderet et undervisningsmodul 'landbrug og behandling' i uddannelser indenfor landbrugsudvikling.

Landmænd i Belgien er siden 2006 blevet opfordret af myndighederne til at varetage sociale opgaver på deres landbrug. Både løn til brugerne og udgifter i forbindelse med investeringer, grundet sociale opgaver, dækkes delvist af Landbrugsministeriet. Også landdistriktsmidler er afsat til at lønne private kommercielle landmænd der varetager sociale opgaver.

Der er ligeledes oprettet et 'Support Centre' som forbinder landmænd og sociale myndigheder. Centret har udviklet en guide til, hvordan kvaliteten af sociale landbrug forbedres og omfatter blandt andet forslag til, hvordan samarbejdet mellem landmænd, sociale myndigheder og brugere kan opbygges. Guiden har også dannet grundlag for et uddannelsesprogram, der to gange årligt samler landmænd med sociale landbrug til udveksling af erfaringer.

I Østrig udbyder organisationen Österreichisches Kuratorium f. Landtechnik und Landentwicklung

(ÖKL)en uddannelse til terapeutisk landmand, som har certificeret landmænd siden 2010. I Norge er sociale opgaver i landbruget organiseret under 'Inn på tunet', som omfatter både børne- og ungeprogrammer, hvilke inkluderer læring og generelle fritidsaktiviteter, samt sundheds- og behandlingsprogrammer, der er et tilbud til borgere med mentale udfordringer, narkomaner, demente, immigranter og flygtninge. Også Frankrig har organiseret sociale opgaver i landbruget blandt andet gennem 1200 såkaldte pædagogiske landbrug, der tilbyder undervisningsforløb til skolebørn.

Det internationale forskningsnetværk 'European Cooperation in Science and Technology' (COST), har forsket i sociale landbrug gennem COST866 Green Care in Agriculture siden 2006. Forskningssamarbejdet har drejet sig om at beskrive og definere, hvad landbruget kan tilbyde udsatte borgere.

Projektet Multifunctional Agriculture in Europe (Maie) har skabt platformen 'Transnational Competence Center - International Networking Platform and Competence Center for Social Farming' på baggrund af samarbejde mellem forskningsinstitutter, uddannelsesinstitutioner og organisationer fra Italien, Finland, Bulgarien, Tjekkiet, Portugal, Holland og Tyskland, som har etableret og konsolideret netværk på nationalt og internationalt plan. Det er hensigten med platformen at skabe muligheder for at etablere kontakter på tværs af Europa og lære af hinandens erfaringer for at styrke bevægelserne for socialt landbrug på nationalt såvel som internationalt plan.